Projecte de recerca

LA PRÀCTICA ESCOLAR A MENORCA DURANT EL FRANQUISME (1939-1975)*

Gabriel Barceló Bauzà (IP)
Bernat Sureda Garcia
Francisca Comas Rubí
Sergi Moll Bagur

Grup d'Estudis d'Història de l'Educació. Institut de Recerca i Innovació Educativa
Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques
Universitat de les Illes Balears

PLANTEJAMENT DE LA RECERCA

El projecte «La pràctica escolar a Menorca durant el franquisme (1939-1975)» sorgeix arrel d'una de les darreres línies de recerca desenvolupades pel Grup d'Estudis d'Història de l'Educació (GEDHE), grup de recerca competitiu adscrit a l'Institut de Recerca i Innovació Educativa (IRIE) de la Universitat de les Illes Balears (UIB). A través d'aquest projecte de caràcter historicoeducatiu, finançat en el marc de les beques d'investigació que concedeix l'Institut Menorquí d'Estudis (IME), pretenem endinsar-nos en l'anàlisi de la pràctica escolar que caracteritzà les escoles de Menorca entre els anys 1939 i 1975. La perspectiva d'anàlisi emprada ens permetrà apropar-nos al que anomenem de manera metafòrica "caixa negra" de l'escola. Per aproximar-nos-hi s'intentarà reconstruir, a partir de fonts diverses (escrites, iconogràfiques, materials, etc.), la realitat de l'escola en uns anys de canvis i transformacions cap a una nova cultura escolar basada en el nacionalcatolicisme.

Com es va anar configurant l'escola franquista a l'illa de Menorca?
Quins canvis i continuïtats es produïren a nivell de pràctica i cultura escolar?
Quins elements foren claus, més enllà de les disposicions legislatives, per a la transformació de la nova cultura escolar?
Quin paper jugaren els diferents agents escolars (Estat, mestres, família, etc.) en la configuració del nou model educatiu?

Aquestes qüestions i d'altres que aniran sorgint al llarg de la recerca, permetran establir models d'interpretació que aportaran un major coneixement sobre el tema estudiat. També es podran realitzar nous models interpretatius extrapolables a altres contexts de Balears o la resta d'Espanya.

OBJECTIUS DEL PROJECTE

- Conèixer les pràctiques escolars que s'implementaren a Menorca durant el Franquisme.
- Esbrinar com s'anà configurant a Menorca la nova cultura escolar que volia imposar el règim franquista.
- Detectar els principals canvis i continuïtats que s'observen a l'illa a nivell de pràctica escolar respecte a períodes anteriors (anys vint, II República).

TIPUS DE FONTS

- Bibliografia.
- Legislació.
- Documentació administrativa
- Memòries de pràctiques dels estudiants de Magisteri.
- Memòries de pràctiques dels estudiants de Pedagogia.
- Memòries d'oposicions de promoció dins l'escalafó del Magisteri (directors d'escoles graduades, places de regents i seccions graduades de les escoles annexes a les Escoles Normals del Magisteri (masculina i femenina) de Balears, escoles ubicades a poblacions de més de 10.000 habitants, etc.).
- Quaderns escolars i de rotació.
- Fotografies escolars.
- Llibres de visites de la inspecció educativa.
- Revistes escolars.
- Testimonis orals.
- Memòries personals.
- Etc.

LOCALITZACIÓ DE FONTS

- Arxius: Arxiu General de l'Administració, Arxiu Municipal de Maó, Arxiu Municipal de Ciutadella, Arxiu Diocesà de Menorca, arxius municipals d'altres pobles de l'illa i arxius de centres d'ensenyament primari de Menorca.
- Arxius especialitzats en educació: Arxiu Central del Ministeri d'Educació, Arxiu Històric de la Universitat de les Illes Balears, Arxiu i Museu de l'Educació de les Illes Balears, Fons "Romero Marín" (ubicat al Museu/Laboratori "Manuel Bartolomé Cossío" de la Universitat Complutense Madrid) i Arxiu IES Joan Ramis i Ramis (Maó).
- Biblioteques: Biblioteca Nacional, Biblioteca del Ministeri d'Educació, Biblioteca March, Biblioteca Lluís Alemany, Biblioteca Pública de Maó, Biblioteca Pública de Ciutadella, Biblioteca de l'Ateneu de Maó i altres biblioteques municipals ubicades a l'illa de Menorca.
- Premsa escrita (estatal, autonòmica i local).
- Testimonis orals.
- Col·leccions privades i associacions / entitats culturals.
- Etc.

Fotografia de l'escola unitària de nines de Sant Climent (Maó). Curs 1958-1959. Arxiu General de l'Administració (AGA). Lligall 17.850.

Memòria d'oposició de Margarita Tauler Breas (Es Migjorn Gran). Curs 1950-1951. Arxiu General de l'Administració (AGA). Lligall 17.054.

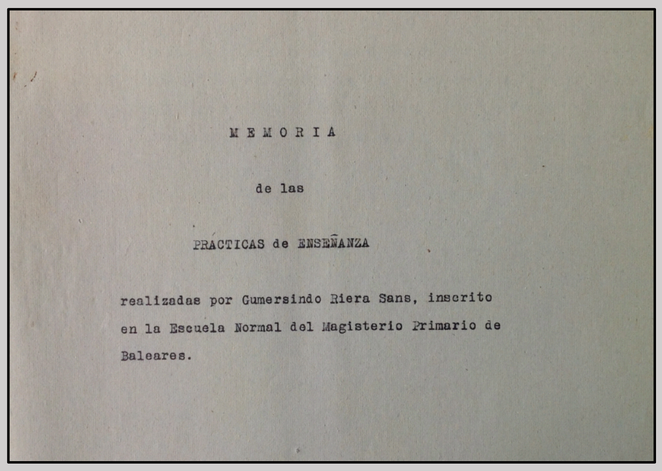

MEMORIA

de las

PRÁCTICAS de ENSEÑANZA

realizadas por Gumersindo Riera Sans, inscrito en la Escuela Normal del Magisterio Primario de Baleares.

Memòria de pràctiques d'ensenyança de Gumersindo Riera Sans (Sant Lluís). Curs 1940-1941. Arxiu Històric de la Universitat de les Illes Balears (AHUIB). Lligall 190.

*** Projecte de recerca finançat en el marc de les «Beques d'Investigació de l'Institut Menorquí d'Estudis». Convocatòria 2017.**

Institut Menorquí d'Estudis
CONSELL INSULAR DE MENORCA

UIB-GOIB
Institut de Recerca i Innovació Educativa
Irie (GEDHE)
Grup d'Estudis d'Història de l'Educació